

**Cykelutflykt i Masse Klintbergs fotspår den 17 juli 2012
med guidning av Stefan Haase**

Masse Klintberg den 19 september 1902

Fie Göte Larssons part, fd Oskar (J O) Larssons

Ovan ses Fie den 6 juli 1903. Delar av J O Larssons familj står på trappan till den rätt nya manbyggnaden. Tv ses det nya magasinet med fähus och den gamla agladugården.

Nedan ses Fie Oskar (J O) Larsson med sina 3 barn den 6 juli 1903. Fr v: Emilie 17 år, Emil 15 år, Oskar 47 år och Rudolf 13 år. De står stolta framför den 22 år gamla manbyggnaden.

Fie Göte Larssons part, fd Oskar (J O) Larssons

Ladugården innehöll fr v: Kohus med dubbla båsrader, hoimd, port för att nå foderloftet, hoimd, stall med dubbla båsrader, samt ytterligare en hoimd. Sedan ladport till ladan invid tröskhuset. Det här var standardsättet att bygga en ladugård vid 1800-talets mitt. Längst tv skymtar vedbod med grenhög och huggpacke. Den 16 juni 1904.

Nedan ses ladugårdens baksida med en gödseldörr till varje fähus, ladport och lucka till ladan. Vid gaveln står en stor mängd troder till tunar. Den 6 oktober 1914.

Fie, fd K O Danielssons part

Masse har medvetet avbildat de båda byggnaderna tillsammans. Tv står en övergiven 1800-tals smedja. Manbyggnaden uppfördes troligen som flistakshus 1773, men byggdes om fullständigt till dagens utseende på 1870-talet. Den 7 maj 1916.

Nedan ses den troligen längsta flygelbyggnaden i Lau. Fr h drängkammare, bryggghus, snickarbod mm och källare. Hela loftet är spannmålsmagasin. Märkligt nog revs de vänstra 2/3 bort 1928. T v dass, i förgrunden ett brunnshus. Den 20 maj 1916.

Fie, fd K O Danielssons part

Masse har ovan tagit en fantastisk överblicksbild av Karl Oskar Danielssons part. Fr v ses magasinet, ladugården, den långa flygelbyggnaden och manbyggnaden. 2 jan 1904.

Nedan är magasinet och ladugården avbildade. Båda byggnaderna finns kvar, men kraftigt förändrade. Det stora brunnshuset står pampigt på storgården, sådana brunnshusbyggnader var ganska vanliga i Lau. Den 3 maj 1916.

Martin Schlingmans ställe, fd Båtsmans Glans'

Överst står Lars Georgius Jakobsson Glans 68 år och hans hustru Anna Catarina född Bolin från Garde 65 år framför sitt båtsmanstorp byggt efter standardritningar c:a 1830. Stugan innehöll en liten farstu med bakomliggande litet kök, samt bostadsrum tv. Den 28 juni 1904.

Nedan ses båtsmanstorpets som Lars Jakobsson från Hallsarve köpte 1907. Han rev det gamla bostadshuset och byggde det nya vi ser än idag 1908. Den gamla båtsmansladu-gården med agtak står ännu kvar på bilden. Ladugården innehöll fähus för en ko, en kalv, någon gris, samt lite höns i ena halvan och lada i den andra. Den 5 juni 1913.

Kauparve Per och Christina Perssons part

Ovan ses Kauparve Perssons part från öster med de gamla ladugårdsbyggnaderna skymtande. Längst tv anas Kauparve Gunlög Petterssons part. Den 20 maj 1916.

Nedan har Masse stått uppe på backarna och tagit denna fina överblicksbild av den ålderdomliga bulladugården. Den vänstra delen innehöll två fähus med dubbla båsrader och en hoimd (hörum) till varje, gödselstackarna låg ut mot vägen. Ladugårdens högra del innehöll lada med tröskhus in mot gården. Detta var standarduppsättningen på en genomsnittspart på 17- och 1800-talen. Ladugårdsflygeln med halmtak tv är något yngre än bulladugården. Man ser hur den gamla vägen till grannparten och vidare ner mot Nybro vikar av åt höger. I förgrunden står en välhållen sk räcktun på backens kant. Sådana tunar var vanliga i Lau där man hade nötbete med måttligt betestryck. Den 8 juli 1910.

Ovan har Masse stått ute på trädesåkern i söder och tagit denna bild av ladugården. Den borte delen innehöll fähusen. Något hitom mitten på ladugården är ladporten med genomkörsl in till gårdsplanen. Så hade man alltid, sädeskärvarna kördes in i ladan. Byggnaden är i gott skick. Th ses det betydligt yngre tröskhuset med faltak, trösken är här utriven och huset ombyggt till vagnbod. Utanför ligger en hop trolar. Th står sannolikt en vedbod med en vedhög utanför. Den 30 juli 1912.

På morgonbilden nedan visar Masse en av Laus mest förtätade ladugårdsmiljöer. Ladugårdsflygeln th är byggd i sten ända upp i gavelspetsen och har ett mycket brant halmtak, sk bindtak. Gaveln har mycket vackert formade vindskivor, vilka är typiska för halmtak. Byggnaden innehöll troligen lamm-, gris- och hönshus, samt vagnbod. Tv framför brunnshuset står gårdsägaren Johan Karlsson och i höhäcken hustrun Hedvig och dottern Rosa Johanna Maria. Den 15 juli 1904.

Johan Franzéns part, fd Gottos Kalles

Här har Masse stått i söder och tagit en bild av den östra Kauparveparten manbyggnad och flygel. Manbyggnaden är troligen från 1800-talets mitt, försedd med ett baskbygge från förra sekelskiftet. Tv ses en äldre brygghusflygel. Th skymtar Hallsarve sedan länge rivna väderkvarn. Den 20 april 1916.

Här har Masse stått uppe på backarna och tagit en överblicksbild på hela gårdsparten. Vi ser manbyggnaden med bakbygge och flygel och den mycket stora nybyggda ladugården, vilken brann ner genom ett åsknedslag den 27 juli 1944. Ladugården var en spegelvänd kopia av den uppe vid Kauparve södra part, där ännu halva står kvar. Th skymtar magasinet, på gårdsplanen ett brunnshus. Den 20 april 1916.

Här har Masse förevisat ladugårdsbygget, vilket pågick 1912-13. En del av den gamla ladugården står kvar i bildens mitt och tv skymtar en bit av en mycket lång bodlänga. Båda byggnaderna var troligen inte mer än 30-35 år när de revs, vilket visar den höga ombyggnadstakten som vissa gårdar i Lau genomgick. Th ses den nya ladugårdens laddel. Man ser tydligt skillnaden i ladugårdarnas volymer. Den 30 juli 1912.

Nedan ser vi den nya ladugården färdig. Färgskillnaden i spåntaket visar de två etapperna av bygget. Det här var en helt ny typ av ladugård med nedervåningen i sten och foderloftet i trä. Ladugården har en mängd symmetriskt placerade fönster. Spåntaket är betydligt flackare än de äldre ag- eller halmtaken. Den 20 april 1916.

Stjernholms part, fd Hugo Thomssons

Denna lilla gårdspart byggdes upp strax efter förra sekelskiftet av de flitiga ägarna Josefina och Theodor Thomsson. Han var kommen från Hallsarve östra part och hade fått 11 ha jord från föräldragården. Här står paret Thomsson med sonen Hugo framför det till partens ringa storlek betydande bostadshuset. Den 2 augusti 1912.

Nedan ses ladugårdsbygget, en för tiden modern lättbyggd konstruktion i resvirke. Här bygger Theodor, troligen med hjälp av sin bror, Hugo är med. Den 26 juni 1908.

När Thomssons byggde upp denna lilla gårdspart, placerades byggnaderna på tomten av en gammal Hallsarvepart, som hade slagits ihop med Bjärges södra part. Thomssons fick sin jord från Theodors föräldragård, det var bara själva gårdstomten som var densamma som den gamla partens. Den nya ladugården är färdig, liksom vedboden tv. Men en gammal agtäckt byggnad står mitt i bilden. Theodor ses med häst och vagn framför ladugården och Hugo sitter framför den moderna slantunen. Den 25 juni 1914.

Nedan ses en liten bulbyggnad under agtak från den gamla Hallsarveparten som revs efter skiftet. Byggnaden innehöll troligen förvaringsbod tv och lammhus th. Tv står ett enkelt dass. Th inklämt mot den gamla ladugården i sten finns en liten bod med halmtak inklämd. I bakgrunden skymtar Hallsarve Karlssons part. Den 14 juli 1904.

Hallsarve Tomas och Jessica Karlssons part

Hallsarve Hans Karlsson med familj tillhörde Masses närmaste vänner i Lau. Här står de framför manbyggnaden från 1840-talet med den yngre bryggarhusflygeln th. Från vänster ser vi: Hans Karlsson 45 år, sönerna Vilhelm 19, Oskar 17 och Arvid 13. Därefter troligen svågern Theodor Thomsson 29 år, hustrun Katarina 45 år, möjligen svågern Alfred 22 år och sist Theodors fru Josefina 29 år. Den 11 april 1903.

På nedre bilden spelar familjen Karlsson päck på gårdsplanen. De gamla ladugårdsbyggnaderna står ännu kvar. Tv en liten bodlänga med magasinloft från troligen 1880-talet. Därefter en mycket gammal stenbyggnad med brant faltak av okänd funktion. Sedan följer ett tröskhus från 1800-talets andra hälft. Bakom den är ladan med port i hörnet th. Sedan kommer ladugården av fönstren att döma från c:a 1880 innehållande fähus. Den 11 april 1903.

Masse har stått på vägen mot Nybro, kantad av bandtunar så som alla vägar var förr. Vi ser Hallsarve Karlssons ladugård med en äldre lada i bulteknik, som blivit höjd med ett litet foderloft i trä när man byggt den nya fähusdelen i sten och man ville ha ett gemensamt spåntak. Th tröskhuset och den ålderdomliga stenbyggnaden. D 22 juli 1906.

På den nedre bilden är bulladan, tröskhuset och den gamla stenbyggnaden rivna. Den gamla fähusdelen har förlängts med ytterligare en fähusdel och försetts med foderloft i trä. Nybygget är en enorm lada, som också bör ha innehållit hörum. Taken är täckta med halm, ett takmaterial som användes ända fram emot 1920. Den 31 juli 1912.

Hallsarve Bo Lindströms part

Denna part kom till omkring 1830 genom en delning av ursprungsparten av Hallsarve. Manbyggnaden är troligen tillkommen då, men moderniserad med större fönster och utdraget tak över gavlarna c:a 1870. Tv ses en bostadsflygel från omkring 1890 och th en brygghusflygel från c:a 1860. Framför byggnaderna står de ägarna Jakob Nilsson 44 år, svärfadern Jakob Gardell 67 år, döttrarna Anna 18 år och Elin 16 år, samt hustrun Anna 39 år. Den 27 december 1903.

Nedre bilden visar brygghusflygeln med magasinsloft och en senare riven källare med flistak. Manbyggnadens köksbakbygge i trä är från förra sekelskiftet. Th skymtar en smedja, se bild på nästa sida. Den 22 april 1916.

Smedjan bak på tomten var en högst märkvärdig byggnad. Den var troligen byggd när gårdsparten kom till på 1830-talet, de originella fönstren var upptagna senare. Dörrarna var utåtgående så de inte skulle ta upp plats inne när man skulle arbeta. Dessutom fanns en liten gångdörr på gaveln. Faltaket är brant som på 1700-talsbyggnader. Det sitter en fågelholk på taket, något som förr var mycket vanligt. De var inte till för fåglarnas bekvämlighet, utan för att man skulle kunna plundra bona. Nykläckta halstrade fågelungar ansågs som en läckerhet! Den 11 april 1916.

Nedan ses ladugården som Nilssons byggde i två etapper. Längan längs vägen uppförde de 1888 och den innehöll två kohus, grishus och stall tv och en mycket stor lada th. 1912 tillfogades längan th innehållande ytterligare fähus och då förnyades också en del av den äldre längans spåntak. Det här var ett mäktigt bygge för sin tid. Den 30 juli 1912.

Hallsarve Martin och Anna Skoogs ställe, fd Oskar Olssons

Detta lilla ställe kom till på 1830-talet. Hela bygnadsbeståndet förnyades runt förra sekelskiftet då byggmästare Olof (Olä) Olsson bodde här. Han uppförde bostadshuset 1896 och blommade verkligen ut i den rikt utformade verandan! Tv står den äldre och betydligt mer anspråkslösa snickarboden. Den 20 april 1916.

Oläs son Oskar Olsson var snickare, kvarnbyggare, mjölnare, båtbyggare mm. Han uppförde den synnerligen originella kvarnen på ladans tak. Kvarnen hade en hätta som automatiskt

vred upp sig i vind med hjälp av den åt höger utstickande vindhästen. 6 vingar är helt unikt. Men multihantverkaren Nils Södergren vd Hallbjäns hade en större kvarn av samma konstruktion, frågan är vem som påverkade vem? Th om ladan står en bod av okänd funktion. Därefter bostadshuset med bakre farstu, samt snickarboden. Den 9 maj 1916.

Hallsarve Evert Jakobsson och Lotta Selanders part

Den här parten kom till 1870 och manbyggnaden och flygeln är troligen från den tiden. De hade ursprungligen spåntak, men dessa täcktes senare med papp i lodstående vådor, vilket var vanligt i början av 1900-talet. Bakbygget kom till vid denna tid. D. 9 maj 1916.

Nedan ses manbyggnaden med bakbygge och brygghusflygel. I förgrunden syns en gråstentun, sådana fanns förr här och var i Lau. Den 31 juli 1912.

Äldsta delen av ladugården är den högra delen byggd i bulteknik med foderloft i resvirke och innehållande fähus. Mittdelen byggdes senare och innehöll grishus mm. Delen längst tv under spåntak är en lada byggd 1906. Höga spjälstaket och slantunar var vanliga i början på 1900-talet. Den 24 maj 1916 överst och den 31 juli 1912 underst.

Fie Budrys part, fd Jakob, Fäi-Jakå, Karlssons

På en av sina första bilder har Masse fotograferat vännernas gård, Karlssons på Fie. Annen Karlsson med dottern Anna står vid grinden in till gården, där ett spjälstaket vetter mot trädgårdssidan och en slantun mot åkern utanför. Mot vägen är det bandtunar så som brukligt var. Man skymtar manbyggningen och ladugården innanför.
Den 12 augusti 1902.

Här har Masse förevisat Fäi-Jakås fameilj framför manbyggningen och flygeln. Denna part tillkom på 1820-talet, manbyggnaden är uppförd c:a 1827, flygeln är yngre. Jakob Karlsson kom från en av Kauparves rivna parter och gifte in sig här 1881 med enda dottern Annen. De fick en dotter, Anna, som gifte sig med den 16 år äldre Alfred Olsson från Fröjel. På bilden ser vi mågen Alfred Olsson 35 år, Jakob 46 år, dottern Anna 19 år med katt, hustrun Annen 44 år, samt svärmor Ann-Cajse 70 år. Den 28 december 1903.

Ladugården består av en äldre fähusdel under faltak och en yngre laddel under spåntak. Från vänster skymtar tröskhuset, ladan med ladport, en hoimd (hörung), kohus, hoimd och stall, samt

portliden ut till markerna bakom. Det här är en typisk standardupp-sättning för en 1800-talsladugård i Lau. Th skymtar en bodlänga, märkligt samman-byggt med ladugården, som troligen innehållit grishus, lammhus, hönshus och vedbod. Utanför vedboden ligger en stor rishög, vilket alla gårdar som ännu eldade i öppen spis hade. Den 18 juni 1904 och den 26 juli 1906.

Fie södra part

Masse har stått nere på Fäie Lairu och tagit denna magnifika bild över bygden. Fr v ser vi Kauparve södra parter med södra partens ladugård ännu stående ute vid Kotorget. Därefter följer norra partens manbyggnad, södra partens flygel och manbyggnad, en liten uthusbyggnad, ett okänt litet hus och sist Kauparve norra parts nya ladugård, delvis skymd av en bodlänga. Därefter ser man Fie Hedins agtäckta lilla ladugård och deras gamla bostadshus med bakbygge. Sedan följer båda Fieparternas manbyggnader, norra partens agtak skymtar, sist södra partens magasin och ladugård. Den 30 juni 1906.

Nedan ses Fies södra parts ladugårdskomplex. Bjälkarna med ankarträn tyder på att ladugården är äldre än spåntakstiden. Troligen var det ursprungligen en lång agtäckt länga med fristående ladugårdsflyglar, som sedan byggts ihop. Man har också byggt till portlidret, vilket gjort att ladugården kommit att hysa 4 fähus. Den 30 juni 1914.

Fie (Fite=fuktig strandäng) var socknens största gård och detta var ursprungsparten. Manbyggnaden ovan byggdes som flistakshus 1773, vilket man fick 20 års skattebefrielse för. Huset byggdes om 1810 med brant tegeltak och nya fönster, detta fick man klassat som nybygge och man fick ytterligare 20 års skattebefrielse. C:a 1840 byggde man om igen med brutet tegeltak och frontespis, ändrade bjälklag och nya flyttade fönster och dörrar, det är det huset vi ser ovan. På bilden ovan ser vi Emil Kristiansson 29 år med hustrun Amanda 33 år

och sonen Valter 3 år. Den 16 augusti 1902.

Gårdens ägare var mycket energiska och noga med att följa med sin tid. De var ofta först med att skaffa nya maskiner mm. De förnyade hela gårdens byggnadsbestånd genom att riva och bygga nytt, inte för att husen var dåliga, utan för att de var gammal-modiga. Nedan ser vi halva nya manbyggnaden under uppförande. Den 30 juni 1914.

Fie Hedins ställe

Detta ställe kom till 1889. Det fanns många såna här småställen i socknen. Huset är mycket likt Klints/Gumauskas vid Backvägen. Här står ägarna i finkläder, Johan Pettersson 51 år,

hustrun Kristina född Närstrand 57 år och dottern Emmy Maria 14 år. Emmy med make Fredrik Karlsson tog över stället 1925 och köpte till lite jord. 1935 köpte de Fäi-Jakås part, varvid ställets mark utökades rejält. Den 31 juli 1904.

Nedan ses den nya ladugården i resvirke med halmtak. Här fann plats för en häst, ett par kor, gris och lite höns. Den 5 maj 1916.

Fie norra part, Torgny och Gunilla Larssons

Denna stora manbyggnad uppfördes 1873 och ersatte då ett drygt 60 år gammalt hus, vilket

knappast kunde ha varit utslitet, utan bara gammalmodigt. Typiskt för den nya tiden var att fönstren började stoppas in i murverket och att man började dra ut taken över gavlarna. Den 6 juli 1914.

Denna part av Fie hade en imponerande ladugård i sten, både lång, hög och bred. Den är ålderdomligt sluten, inte en enda fönsteröppning. Delen med agtak innehöll två fähus med dubbla båsrader samt tillhörande hoimdar (hörum). Delen tv med halmtak var lada med en stor halmstack utanför. Th står ett lammhus. Den 27 maj 1913.

Ovan ses ett av Masses mest fantastiska byggnadsporträtt! Den gamla byggnaden utstrålar sliten värdighet där den står nedvuxen i hundlokan. Gaveln förefaller höjd, kanske en anpassning när fähusdelen kom till. Två ljusöppningar, sk vindögon, formade genom snedställda stenar var ganska vanliga. Tv är tröskhuset med tillbyggd vedbod med vedtravar under. I hörnet står stör till bandtunar. Den 16 juni 1904.

Nedan ses den nya ladugården under halmtak, vars foderloft ännu inte hunnit målats och gavelfältets fönster är inte isatt. Den 3 oktober 1914.

Kauparve södra part

Här har Masse stått på Kotorget och tagit en bild av den gamla ladugården på Kauparves södra part som då stod ut mot vägen. Det är svårt att tro att denna ålderdomliga byggnad uppfördes 1870, möjligen togs buldelen med vid flytten hit. Den 8 juli 1910.

Nedan ses ladugården från lillgården. Tv står en bulbod under faltak med tillbyggd vedbod. Bulboden innehöll troligen vagnbod och lammhus. Ladugårdens vänstra del hyste ett fähus med hoimd, sedan gårdens infart och därefter ytterligare ett fähus, därefter ladport och lada med tröskhus. Grindarna är typiska för Lau, täta nertill så att inte höns och kycklingar skulle

kunna smita in. Tvätt hänger på staketet. Masse har glömt ta undan sin fotoväska! Den 18 juli 1904.

Ovan ser vi den nya ladugården, som var så stor, att den inte fick plats på den gamla platsen, utan byggdes söder om gårdstomten. Det var ett imponerande bygge för sin tid och innehöll många fähus, jfr ladugården som fanns på Kauparves östra part! Tv ses en ungmansstång vid ett bröllop på gården. Den 22 oktober 1912.

På undre bilden ser vi ladugården samt manbyggnaden med bakbygge och flygel. Petterssons på grannparten hade byggt en ny ladugård några år tidigare, vilket säkerligen tilltalade Larssons tävlingsinstinkt på denna part, varför man byggde ännu större. Trots detta fick inte halmen plats i ladan närmast, utan man måste lägga en stack utanför. Den 6 juli 1914.

Kauparve norra part, Gunlög Petterssons

Det här är en av Masses mest klassiska bilder! Den är tagen från åkern väster om Kotorget mot de båda Kauparveparternas manbyggnader strax efter det att ladugårdarna här ut mot vägen rivits och nya byggts bakom resp vid sidan om manbyggnaderna. Vi ser de båda ståtliga manbyggnaderna, som har både flyglar och bakbyggen, något som inte är så vanligt. Taket på södra partens manbyggning har just dragits ut över gavlarna. Den 11 april 1916.

Nedan ses Manbyggnaden med brutet tak och frontespis från 1870. Flygeln och bakbygget är yngre, verandan ännu yngre. Den 11 april 1916.

Vi ser här gårdsparten från sydost. Manbyggnaden har ännu inte fått sitt bakbygge. Ladugården är alldeles nybyggd. Intill står en vedbod med spåntak. Th skymtar en liten stuga i bulsteknik med faltak vid gårdens infart. Här bodde JP Andersson Lyberg som var lysare vid Nabbu med sin familj. Dottern Maria Elisabet och hennes man båtsman Sjöpilt tog över, de fick 5 barn men alla flyttade därifrån. När Sjöpilt blev änklings, gifte han om sig med änkan Josefina Jakobsson vid Nybro och flyttade dit, varefter huset revs bort. Th skymtar Kauparve och Hallsarve kvarnar. Den 3 juni 1906.

Nedan ses den 10 år gamla ladugården. Den är symmetriskt uppbyggd med fönster, dörr- och lucköppningar, vilket var vanligt, men här är det mycket konsekvent genomfört. Den 11 april 1916.

